

Nr 918

Av herr **Hagberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 184, med förslag till läkemedelsförordning, m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 184 upptas i förslag till läkemedelsförordning m. m. ett synnerligen viktigt område, som på sistone i såväl vårt som i andra länder fått en ohygglig aktualitet, nämligen missbildningar av barn och fosterskador till följd av användning av bl. a. nervpreparatet neurosedyn. I en mängd sammanhang har krav rests om en skärpt kontroll. Även om ingen redovisning av antalet missbildningar för åren 1960—1961 ännu föreligger klar, pekar verkställda undersökningar bestämt i den riktningen att antalet sådana fall, där orsaken är användning av olika thalidomid-preparat, har ökat. Brist på erforderliga medel för att kunna förstärka kontrollen av läkemedlen föreligger alltjämt. På svenskt initiativ har en vädjan riktats till världshälsoorganisationen (WHO) om inledandet av en grundlig forskning i nära internationellt samarbete i fråga om verkningarna inklusive bieffekter av läkemedel. Resolutionen härom framlades vid WHO:s årsmöte i Genève 8—26 maj innevarande år.

Hur befogade kraven om erforderlig kontroll än är och hur nödvändig en sådan än måste anses vara, ligger problemets kärnpunkt i det förhållandet att framställningen av läkemedel ligger i privata händer där vinstintresset spelar den grundläggande rollen. I en nyligen publicerad artikel (Dagens Nyheter 1 okt. 1962) påvisar två unga medicinare, Gunnar Bylin och Sköld Peter Matthis, hur exempelvis den firma som först saluförde cortison kunde sätta priset nästa 40 gånger så högt som det sedan blev då flera firmor tog upp tillverkningen (150 dollar/gram respektive 4 dollar/gram). Artikelförfattarna påvisar att de jämförelsevis höga forskningskostnaderna medför att läkemedelsfirmorna inte kan existera på försäljningen av de preparat som de själva upptäckt. De tillverkar då likartade preparat till sådana som redan finns, fastän med andra namn. Det medicinska värdet av detta kan oftast starkt ifrågasättas. Denna omfattande produktion kräver en likaledes omfattande reklam.

Om reklamkostnadernas väldiga stegring lämnas uppgifter i publikationen "Information från LIF" (Läkemedelsindustriföreningen — samarbetsorgan för svenska läkemedelsindustrier). Redaktör Nils Kjellström lämnar i en artikel "Läkemedel och samhällsekonomi" följande uppgifter: Reklam- och informationskostnaderna har stigit från 2,1 miljoner år 1950 till 12,5 miljoner kronor år 1960, motsvarande 5,4 procent av försäljnings-

värdet i grosshandelns inköpspris för apoteksförsålda varor respektive 11,2 procent för år 1960.

Resultatet kan givetvis inte bli annat än en stark fördyring av läkemedlen. Men förhållandena tar sig också andra uttryck. I medicinarna Gunnar Bylins och Sköld Peter Matthis' artikel påvisas att den rika läkemedelsfloran ter sig som en oöverskådlig djungel för läkarna. En av sociologiska institutionen vid Uppsala universitet utförd undersökning ger vid handen att 90 procent av läkarna använder en stomme av läkemedel som de inte varierar mycket, och vid valet av likvärdiga preparat får "priset och gammal vana" avgöra. Någon direkt prövning tycks inte ske. Statens farmaceutiska laboratorium får, enligt de citerade artikelförfattarna, varje år cirka 400 nya preparat att pröva.

Det här anförda pekar enligt vårt förmenande på ett fullkomligt oeffektivt förhållande och talar för ett förstatligande av läkemedelsindustrin. En grundlig utredning av alla med en sådan åtgärd förbundna ekonomiska och organisatoriska problem bör utan dröjsmål igångsättas.

Som ett viktigt framsteg betraktar vi förslaget i propositionen om att "större sjukhus, främst undervisnings- och regionsjukhus, skall få möjlighet att inrätta sjukhusapotek i egen regi".

Åtgärder bör dock inte begränsas till att omfatta sjukhusen enligt vad ovan angetts, utan omfatta över huvud taget samtliga sjukhus i landstingens och kommunernas regi. Tillsammans med ett förstatligande av läkemedelsindustrin skulle åtgärder av detta slag och i den av oss föreslagna utvidgade omfattning kunna bilda en sund grundval för åstadkommandet av för allmänheten både ekonomiskt fördelaktigare och tryggare förhållanden på ett område som naturligen bör vara underställt de samhälleliga institutionerna.

Med hänvisning till vad ovan anförts föreslås,

att riksdagen med bifall till de i proposition nr 184 ställda förslagen måtte besluta att hemställa till Kungl. Maj:t om en utredning i syfte att åstadkomma en betryggande kontroll av läkemedelsindustrin, vilket torde nödvändiggöra ett förstatligande, samt

att rätten för sjukhus att inrätta apotek i egen regi utvidgas i enlighet med vad i motionen föreslagits.

Stockholm den 13 november 1962

H. Hagberg

Helmer Holmberg

Knut Senander

Henning Nilsson